

PRESENTACIÓ

El [...] Delta del Llobregat [és] una zona molt humanitzada, amb algunes àrees naturals residuals, per bé que importants, i amb usos urbans, agrícoles, industrials, comercials, viaris, etc., i per a la qual és ja previst un important Pla d'Infraestructures del Delta del Llobregat. Aquest implica, entre altres coses, la desviació del riu, l'ampliació del port de Barcelona i, eventualment, de l'aeroport, la creació d'una gran àrea de distribució de mercaderies cap a l'interior, cap a Espanya, Europa i el Magrib, altres actuacions urbanístiques i la recuperació d'alguns espais naturals, com a compensació dels que es perdran indefectiblement.

En general, hom argumenta a favor del Pla d'Infraestructures indicant que és necessari [...] i hom assegura que els impactes ambientals generats pel mateix seran nuls o fàcilment corregibles, o bé es passen per alt [...], o bé s'assenyalen els avantatges [...], o que la situació actual ja és molt degradada (per exemple, del tram final del riu, les platges o els fons marins).

J. D. Ros, *La natura marradeja* (2001).

A Catalunya és antiga la tradició naturalista, en especial la d'aficionats: no debades l'excursionisme científic fou un fenomen ben nostre, ja des del començament del segle XIX, amb importants precedents previs, com el dels Salvador (vegeu, per exemple, Camarasa i Català, 2007). Avui queda sortosament lluny aquella època en què l'estudi de la natura, dels organismes, de la geologia, el feien gairebé només exclusivament aquests aficionats com a lleure de dedicacions professionals ben diverses, perquè a la universitat i als museus escassejaven els zoòlegs, els botànics o els geòlegs. Ara hom pot ignorar perfectament la filiació dels especialistes en

fongs, hemípters, mol·luscs, papallones, gràmies, ocells, etc., perquè, siguin professionals de la investigació o aficionats a la natura, allò que ens interessa és la bondat de la seva recerca, publicada en les millors revistes científiques o en monografies específiques.

La Institució Catalana d'Història Natural és, des de fa més d'un segle, una entitat científica que aplega socis de procedència i formació ben diversa, units pel seu interès per la natura (Camarasa, 2000). Sota l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual és una societat filial, estudia l'entorn natural de tots els Països Catalans i en publica els resultats en el seu *Butlletí* i en les «Memòries» (l'edi-

ció dels quals vaig tenir l'honor de coordinar durant tres lustres). Aquestes darreres han publicat faunes (com la de molluscs terrestres del Principat) i flores (com la de Cabre-ra), però gairebé s'han especialitzat en la publicació d'estudis relativament complets dels sistemes naturals d'àrees del territori remarcables pel seu interès i que, per raons diverses, no havien estat estudiades en el seu conjunt.

Això és especialment remarcable, perquè les monografies sobre grups concrets de la fauna o la flora, així com del regne mineral, d'una part de la geografia del Principat, que és ben geodivers i biodivers, amb independència de l'interès científic que tenen, ens mostren una part, només, de la riquesa naturalista total de la zona considerada. En canvi, els estudis de conjunt, que abasten (en la mesura que és possible) un ventall més ampli de grups sistemàtics, de comunitats biòtiques, de paisatges naturals o humanitzats, són una aportació coral al coneixement d'ecosistemes que se'ns apareixen complexos i diversos, i que la nostra aproximació sectorial disseca artificialment des del punt de vista taxonòmic.

La ICHN té tradició en la publicació d'aquestes monografies: sobre el delta de l'Ebre (Folch, 1977), els aiguamolls de l'Empordà (Gosàlbez *et al.*, 1994), la vall d'Alinyà (Germain, 2004), les planes de Son (Germain, 2007), les illes Medes (Ros *et al.*, 1984, publicada dins una col·lecció de l'IEC). Ara li ha tocat al delta del Llobregat, un entorn no menys interessant que els esmentats i força més amenaçat que la majoria, per la pressió antròpica que pateix, ella mateixa també força diversa. Per aquesta mateixa proximitat a la gran ciutat, el delta del Llobregat ha estat estudiat —sectorialment, com s'esmentava més amunt— des de fa temps. Però la destrucció, modificació i banalització d'alguns dels seus poblaments i hàbitats, la seva transformació per l'agricultura, la urbanització, les infraestructures, la contaminació, etc., l'ha fet un indret amb una immerescuda fama de poc interessant des del punt de vista naturalista.

La monografia sobre els sistemes naturals del delta del Llobregat que el lector té ara entre les mans desmenteix categòricament aquest penjament. La recopilació d'estudis previs, l'elaboració de recerques noves, la mirada als naturalistes que en el passat hi han treballat, la síntesi de problemes ambientals (que, lamentablement, segueixen sent en bona mesura els que ja es denunciaven en el *Llibre blanc* (Folch, 1976), als quals cal afegir en el plat negatiu de la balança el Pla Delta i en el positiu l'establiment d'àrees protegides), la cartografia ambiental, el conjunt, finalment, de tot el volum, és una valuosa aportació al coneixement naturalístic d'aquest indret de la geografia catalana que, des d'ara mateix, està a disposició dels especialistes i, també, d'un públic general que podrà interpretar molt millor l'entorn natural d'aquest delta que, encaixonat entre la mar i l'àrea metropolitana barcelonina, conserva encara valors naturals molt destacables.

No puc fer altra cosa que felicitar els autors, els promotors i la Institució pel resultat, i animar-los a seguir estudiant els sistemes naturals del nostre país.

JOANDOMÈNEC ROS

President de l'Institut d'Estudis Catalans

REFERÈNCIES

- CAMARASA, J. M. (2000). *Cent anys de passió per la natura: Una història de la Institució Catalana d'Història Natural, 1899-1999*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Memòries; 14)
- CAMARASA, J. M.; CATALÀ, J. I. (2007). *Els nostres naturalistes, 1 i 2*. València: Universitat de València: Mètode.
- FOLCH, R. (ed.) (1976). *Natura, ús o abús?: Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans*. Barcelona: Barcino. [2a ed., 1988]
- (dir.) (1977). *Els sistemes naturals del Delta de l'Ebre*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Treballs; 8)

- GERMAIN, J. (dir.) (2004). *Els sistemes naturals de la vall d'Alinyà*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Treballs; 14)
- (dir.) (2007). *Els sistemes naturals de les Planes de Son i la mata de València*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Treballs; 16)
- GOSÀLBEZ, J.; SERRA, J.; VELASCO, E. (dir.) (1994). *Els sistemes naturals dels aiguamolls de l'Empordà*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Treballs; 13)
- ROS, J. D. (2001). *La natura marradeja*. Barcelona: Rubes.
- ROS, J. D.; GILI, J. M.; OLIVELLA, I. (ed.) (1984). *Els sistemes naturals de les illes Medes*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. (Arxius de la Secció de Ciències; LXXIII)